

Volksgezondheid
Veiligheid van de Voedselketen
Leefmilieu

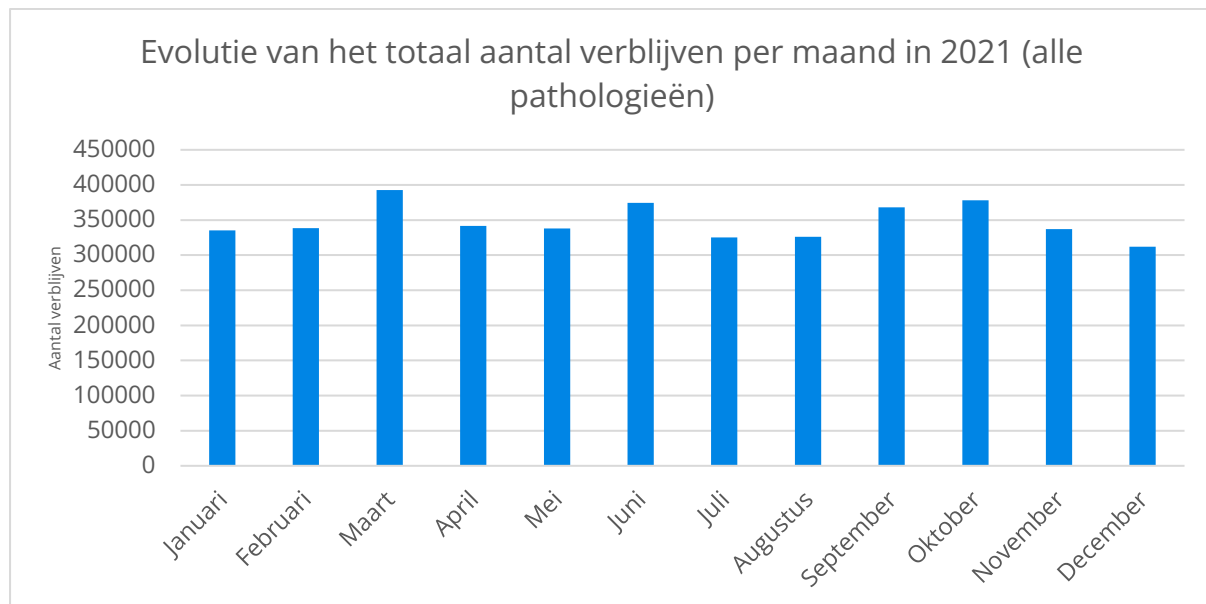
DGGS - Gezondheidszorg
Dienst Data en
Beleidsinformatie
Dienst Acute en chronische zorg

Prevalentie van ziekten aangaande het musculoskeletaal stelsel en bindweefsel

MZG 2021

In 2021 tellen we in de Belgische algemene ziekenhuizen 3.855.968 verblijven, waarvan 1.662.654 in klassieke hospitalisatie (43,1%) en 2.193.314 in daghospitalisatie (56,9%). In vergelijking met 2020 zien we een toename van 14,5% van het totaal aantal verblijven. In 2020 was het aantal verblijven echter sterk gedaald o.w.v. COVID-19 en de maatregelen n.a.v. de pandemie. Ook in 2021 waren de gevolgen van de pandemie nog merkbaar in het aantal ziekenhuisverblijven. Dit ten gevolge van het uitstel van niet dringende zorg in april en mei 2021 en in november en december 2021. De impact van deze maatregelen is in 2021 kleiner dan in 2020 door ondermeer tussentijdse inhaalbewegingen in het aantal verblijven¹.

Dit rapport zoomt in op het voorkomen van ziekten aangaande het musculoskeletaal stelsel en bindweefsel. Dit zijn aandoeningen aan de spieren, de gewrichten, de pezen, de ligamenten en de zenuwen. Verscheidene factoren kunnen aan de basis van deze ziekten liggen nl. biomechanische en erfelijke factoren, omgevingsfactoren, psychosociale en organisatorische factoren. Deze aandoeningen starten vaak met vage klachten en kunnen uitmonden in ondraaglijke pijn en verlies van het functioneren van het musculoskeletaal systeem.

Het rapport baseert zich op de gegevens over het aantal ziekenhuisverblijven per APR-DRG uit de Minimale Ziekenhuisgegevens (MZG) voor het jaar 2021. De gegevens die in aanmerking worden genomen hebben betrekking op alle **DRG's die ressorteren onder MDC 8, genaamd 'Musculoskeetaal stelsel en bindweefsel'**². De volledige lijst van de betrokken DRG's is in bijlage terug te vinden.

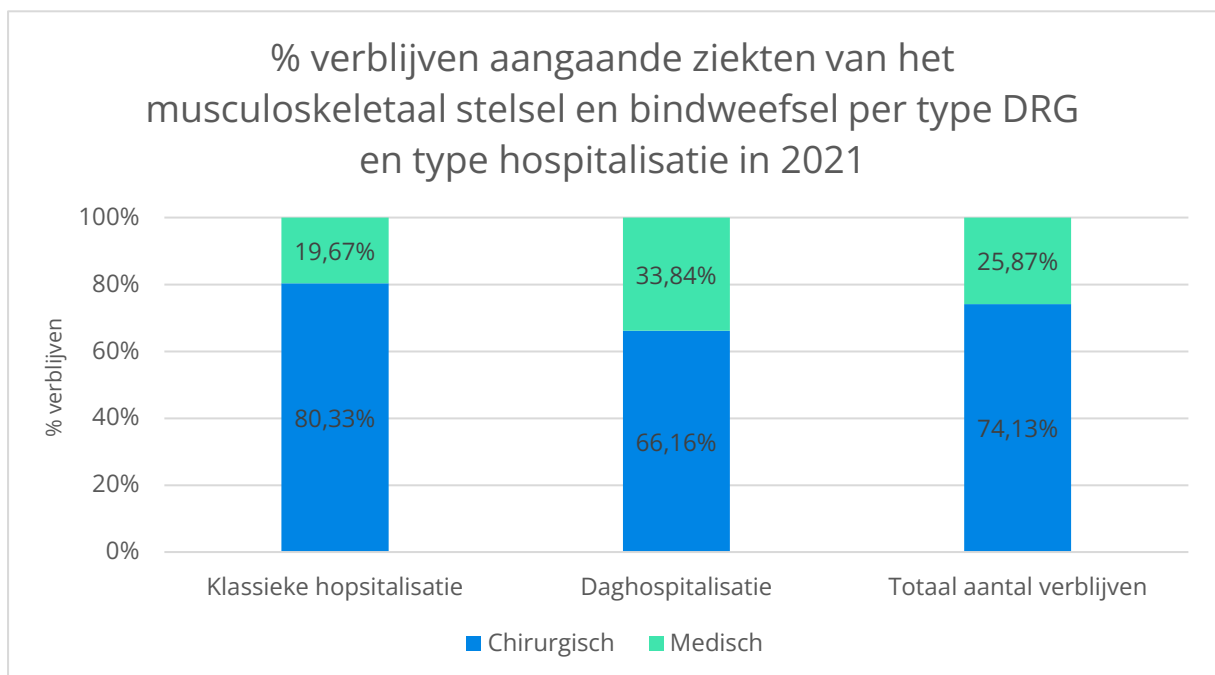
¹ <https://www.gezondbelgie.be/nl/blikvanger-gezondheidszorg/covid-19/organisatie/vrijwaren-van-capaciteit-binnen-de-algemene-en-universitaire-ziekenhuizen/afbouwen-van-niet-essentiële-zorg>

² MDC staat voor Medical Diagnostical Category. Elke MDC komt overeen met een orgaanstelsel of etiologie en is meestal geassocieerd met een bepaalde medische specialiteit. Patiënten worden op basis van hun hoofddiagnose in 25 categorieën ingedeeld. De APR-DRG (All Patient Refined Diagnosis Related Groups) zijn een verdere onderverdeling van de MDC. Op basis gelijkaardige demografische, diagnostische en therapeutische kenmerken deelt men hier patiënten met een gelijkaardig klinisch profiel en een gelijkaardig profiel van zorgverstrekking in in een APR-DRG.

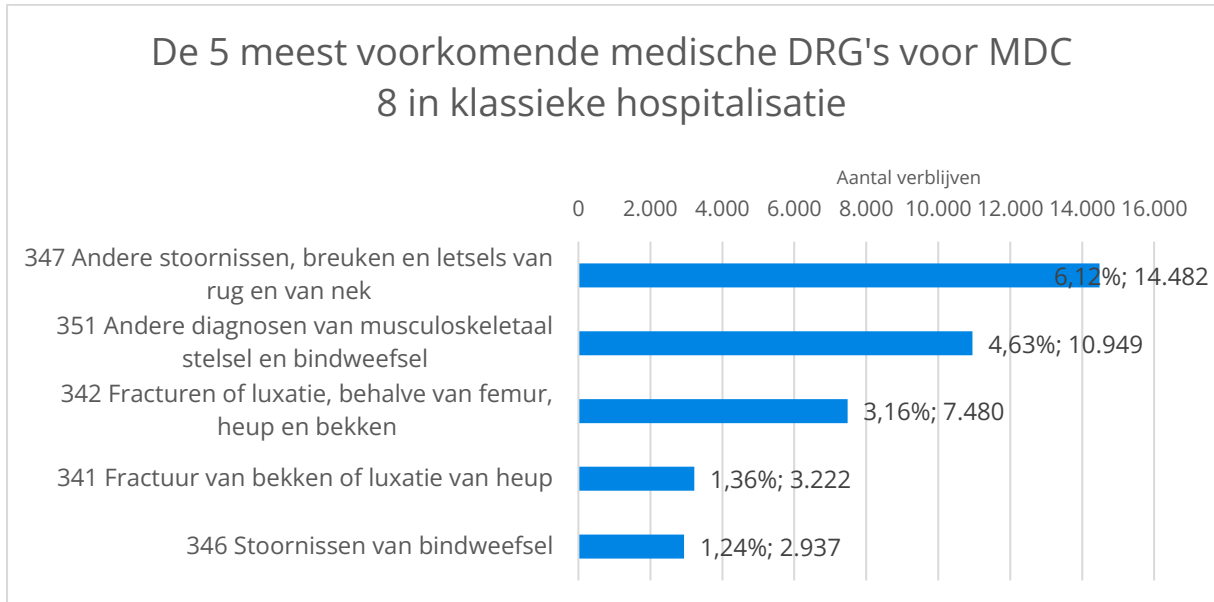
1. Type APR-DRG en type hospitalisatie

In 2021 tellen we in totaal 420.846 ziekenhuisverblijven betreffende ziekten aangaande het musculoskeletaal stelsel en bindweefsel. Dit komt neer op ongeveer 10,9% van het totaal aantal ziekenhuisverblijven. Meer specifiek werden 14,2% van alle klassieke hospitalisaties geclassificeerd in de MDC 8 'Musculoskeetaal stelsel en bindweefsel' en 8,4% van alle daghospitalisaties.

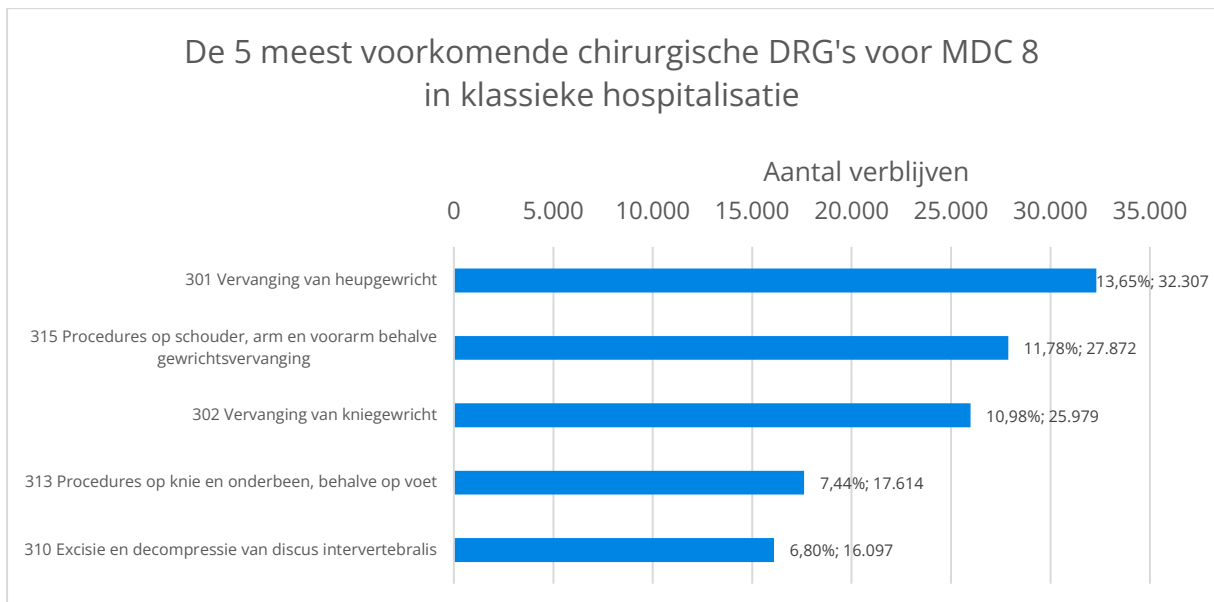
Verder stellen we vast dat 311.957 van deze ziekenhuisverblijven betrekking hebben op een chirurgische procedure (74,1%) en 108.889 op een medische diagnose (25,9%). Van de 420.846 verblijven, waren er 236.668 in klassieke hospitalisatie (56,2%) en 184.178 in daghospitalisatie (43,8%) in 2021.

In onderstaande grafiek kan je de 5 meest voorkomende medische APR-DRG's aangaande ziekten van het musculoskeletale stelsel en bindweefsel in klassieke hospitalisatie in 2021 terugvinden. De meest voorkomende APR-DRG in deze categorie genaamd 'Andere stoornissen, breuken en letsels van rug en van nek' betreft 6,12% van de verblijven.³

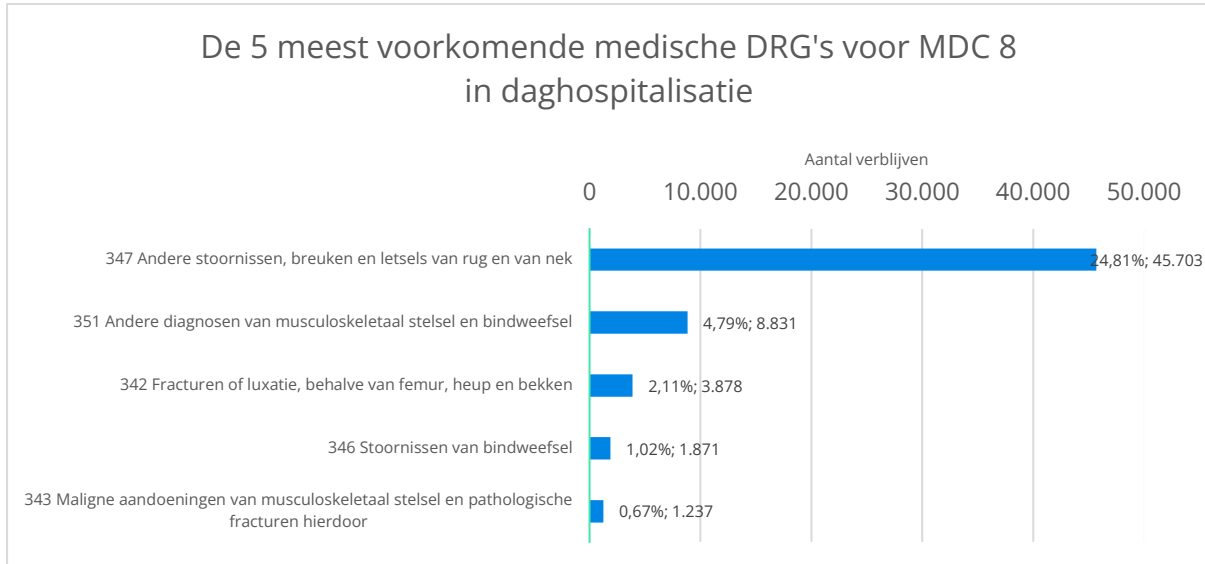

In 2021 omvatten de 5 meest voorkomende chirurgische APR-DRG's in MDC 8 en in klassieke hospitalisatie 50,65% (119.869 verblijven) van de bestudeerde verblijven. De APR-DRG 'Vervanging van de heupgewricht' betreft 13,65% van de verblijven voor ziekten aangaande het musculoskeletaal stelsel en bindweefsel in klassieke hospitalisatie.

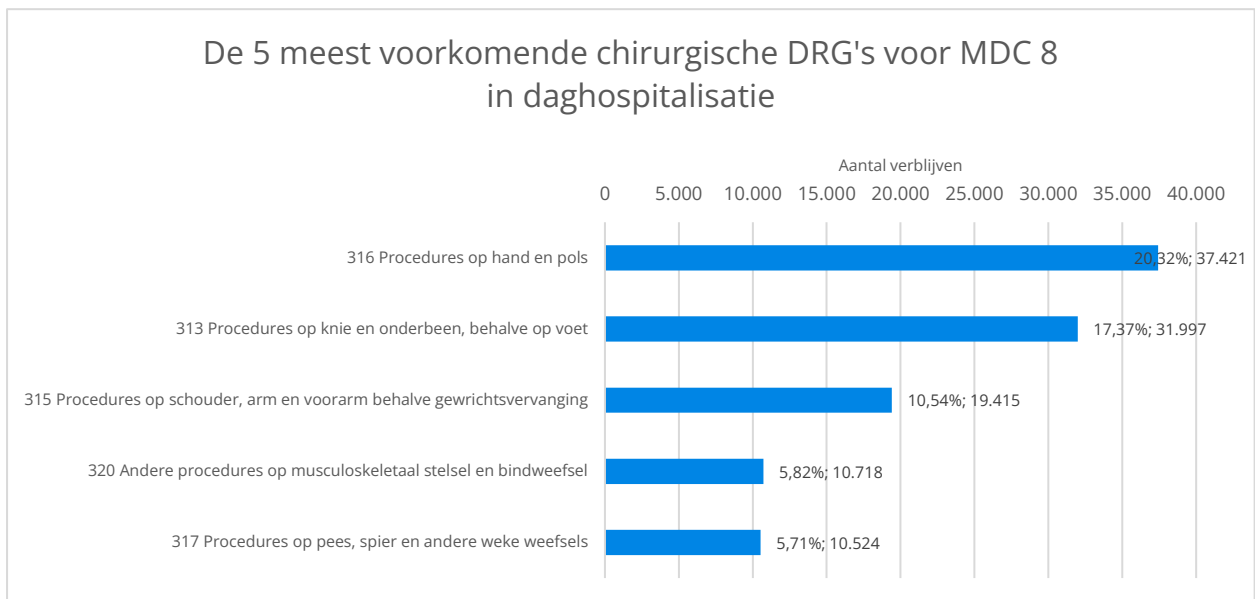

³ De verhoudingen die voor elke DRG in de grafieken worden weergegeven, vertegenwoordigen het aantal verblijven voor elke DRG ten opzichte van het totale aantal bestudeerde verblijven in **klassieke hospitalisatie**.

In onderstaande grafiek worden de 5 meest voorkomende medische APR-DRG's aangaande ziekten betreffende het musculoskeletaal stelsel en bindweefsel in daghospitalisatie in 2021 weergegeven. De APR-DRG 'Andere stoornissen, breuken en letsels van rug en van nek' betreft 24,81% van de verblijven in daghospitalisatie voor ziekten aangaande het musculoskeletaal stelsel en bindweefsel.⁴

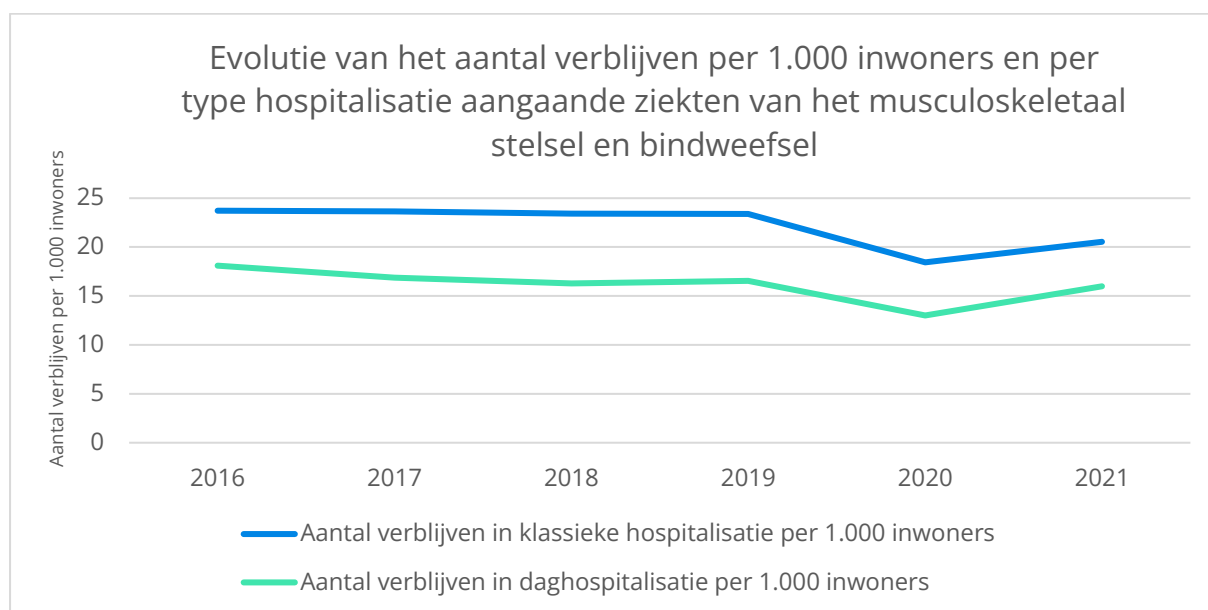
In 2021 omvatten de 5 meest voorkomende chirurgische APR-DRG's in MDC 8 in daghospitalisatie 59,77% (110.075 verblijven) van de verblijven betreffende ziekten van het musculoskeletaal stelsel en bindweefsel. Zowel de APR-DRG 'Procedures op hand en pols' als de APR-DRG 'Procedures op knie en onderbeen (behalve voet)' betreffen respectievelijk 20,32% en 17,37% van de verblijven in daghospitalisatie voor ziekten aangaande het musculoskeletaal stelsel en bindweefsel.

⁴ De verhoudingen die voor elke DRG in de grafieken worden weergegeven, vertegenwoordigen het aantal verblijven voor de betrokken DRG ten opzichte van het totale aantal bestudeerde verblijven in **daghospitalisatie**.

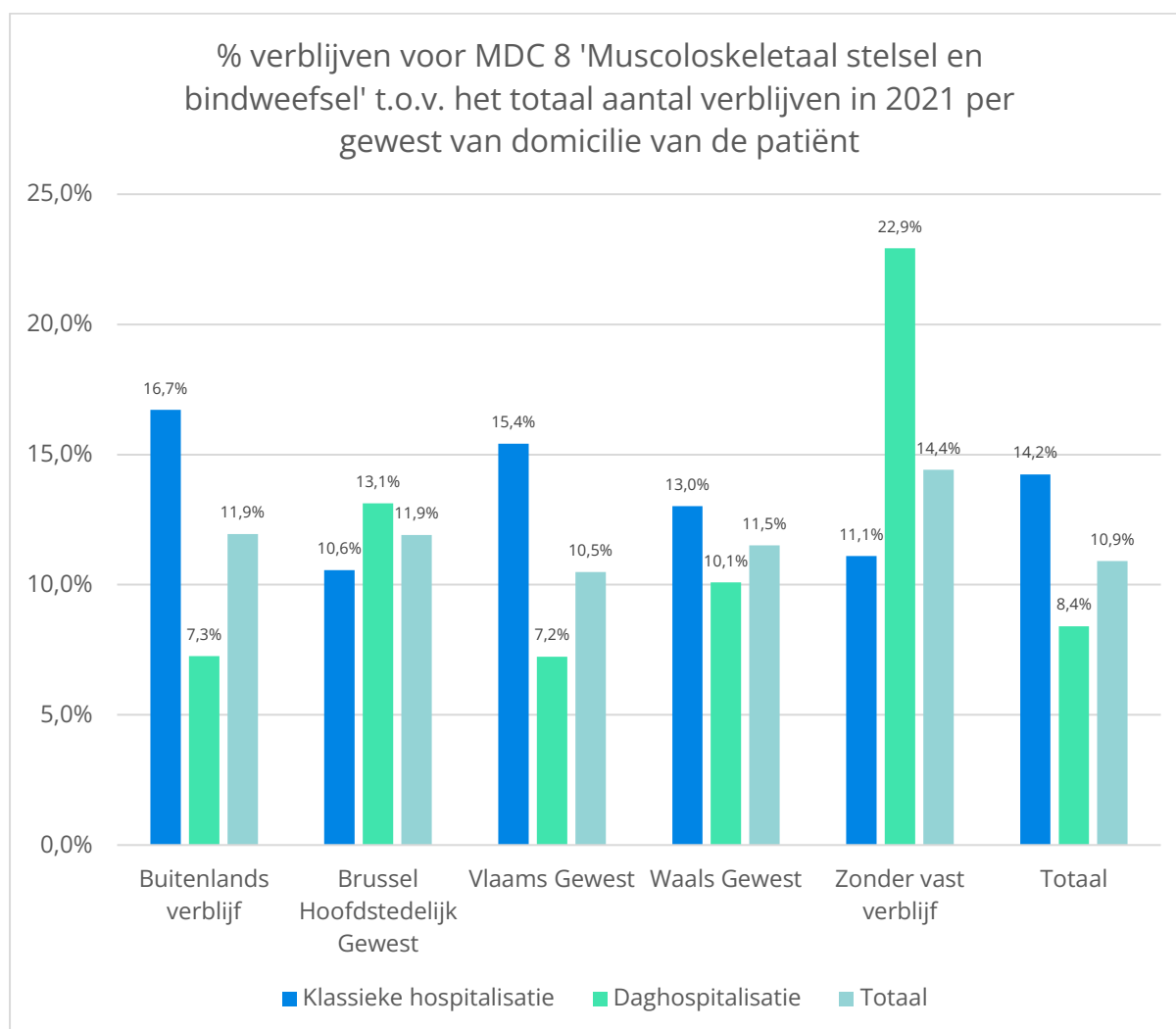
2. Evolutie van het aantal verblijven

We stellen vast dat het aantal ziekenhuisverblijven betreffende de verblijven in het kader van ziekten van het musculoskeletaal stelsel per 1.000 inwoners in de periode van 2016 t.e.m. 2019 vrij stabiel was voor zowel klassieke als daghospitalisatie. We zien in 2020 een sterke daling in het aantal verblijven ten gevolge van de COVID-19-pandemie. In 2021 zien we een gedeeltelijk herstel van het aantal verblijven, maar zoals hoger vermeld werd het aantal verblijven in dit jaar ook nog beïnvloedt door de maatregelen in het kader van COVID-19.

3. Herkomst van de patiënt

Van de 2.394.038 verblijven van patiënten met domicilie in het Vlaams Gewest en van de 1.117.110 verblijven van patiënten met een domicilie in het Waals Gewest, hebben respectievelijk 10,5% en 11,5% een diagnose die verband houdt met ziekten van het musculoskeletaal stelsel en bindweefsel. Voor patiënten met een domicilie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreft dit 11,9% van 295.676 verblijven. Voor patiënten met een domicilie in het buitenland betreft dit 11,9% van in totaal 47.854 verblijven en voor patiënten zonder vaste verblijfplaats 14,4% van 1.290 verblijven.

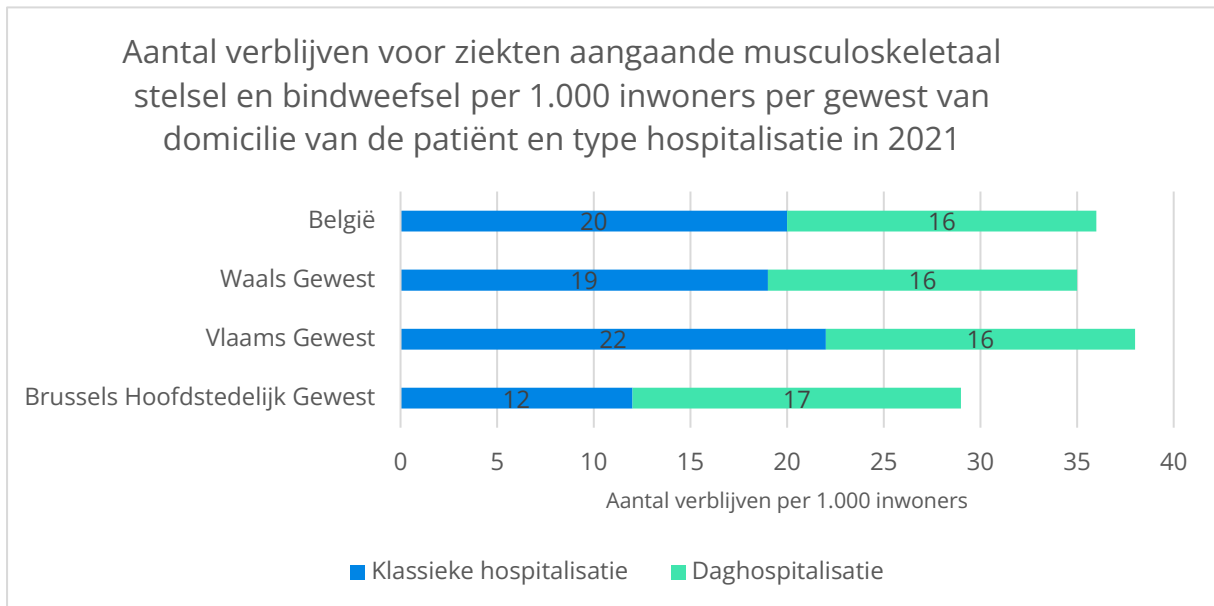

Het Vlaamse Gewest heeft het hoogste aantal hospitalisaties per 1.000 inwoners voor ziekten aangaande het musculoskeletaal stelsel en bindweefsel (38 verblijven per 1.000 inwoners).^{5,6} Dat aantal ligt op 35 verblijven per 1.000 inwoners bij patiënten die in het Waalse Gewest

⁵ De gegevens betreffende de bevolkingsstructuur zijn afkomstig uit de databanken van het Belgische statistiekbureau Statbel: <https://statbel.fgov.be/nl/open-data/bevolking-statistische-sector-7>

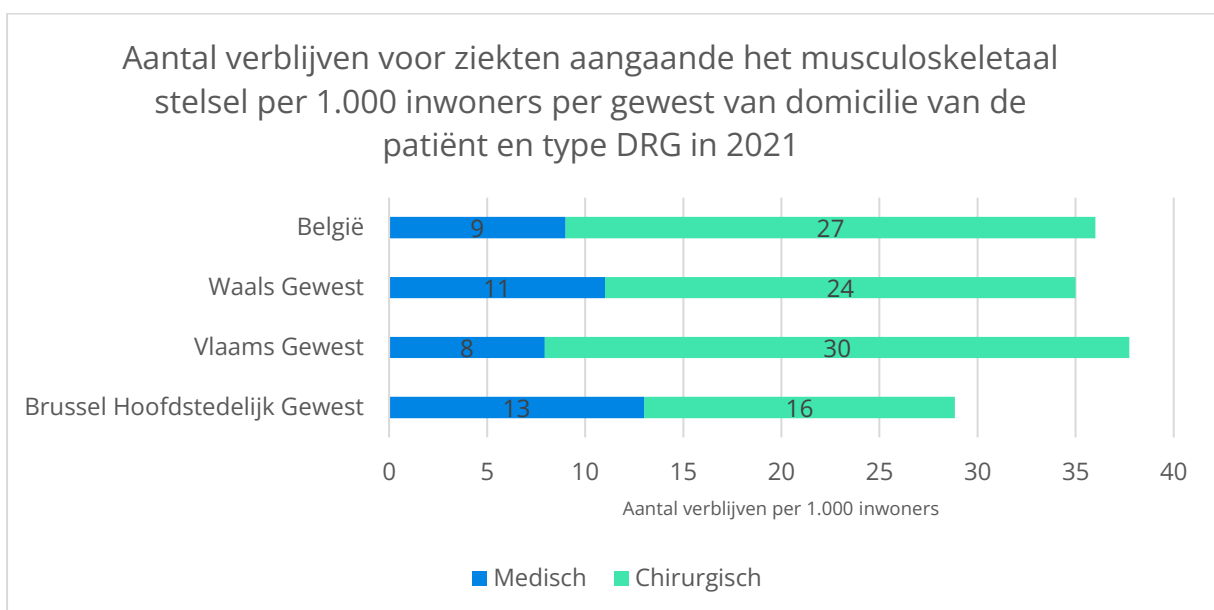
⁶ **NB:** In de gegevens voor België werden enkel de gegevens van de drie gewesten in rekening gebracht; bij het aantal verblijven werd geen rekening gehouden met de patiënten met domicilie in het buitenland en de patiënten zonder vaste verblijfplaats (de gegevens van Statbel hebben immers enkel betrekking op Belgische inwoners).

wonen en op 29 verblijven per 1.000 inwoners bij patiënten die in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wonen.

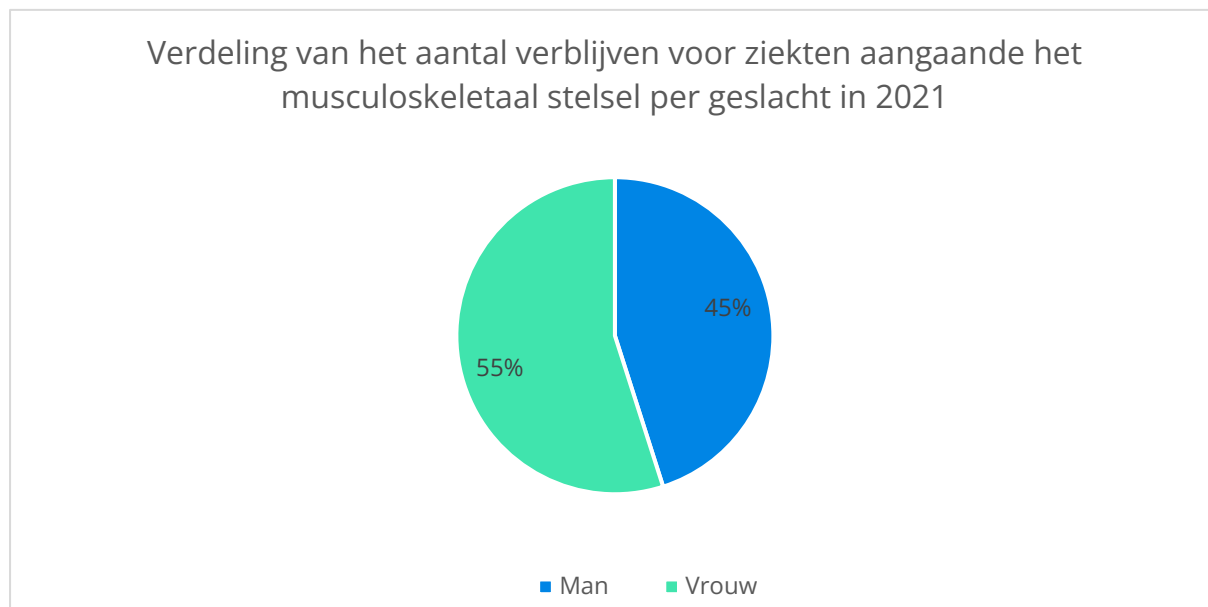
Als we kijken naar de algemene trend voor het hele land, zien we dat verblijven aangaande ziekten van het musculoskeletaal stelsel en bindweefsel voornamelijk in klassieke hospitalisatie plaatsvinden, met 20 klassieke hospitalisaties per 1.000 inwoners tegenover 16 daghospitalisaties per 1.000 inwoners. We zien het hoogste aantal klassieke hospitalisaties (22 per 1.000 inwoners) bij patiënten die in het Vlaamse Gewest wonen.

Verder stellen we vast dat het grootste aantal verblijven werden ingedeeld in een chirurgische APR-DRG nl. 27 verblijven per 1.000 inwoners. In het Vlaamse Gewest is dit aantal het grootst met 30 verblijven per 1.000 inwoners.

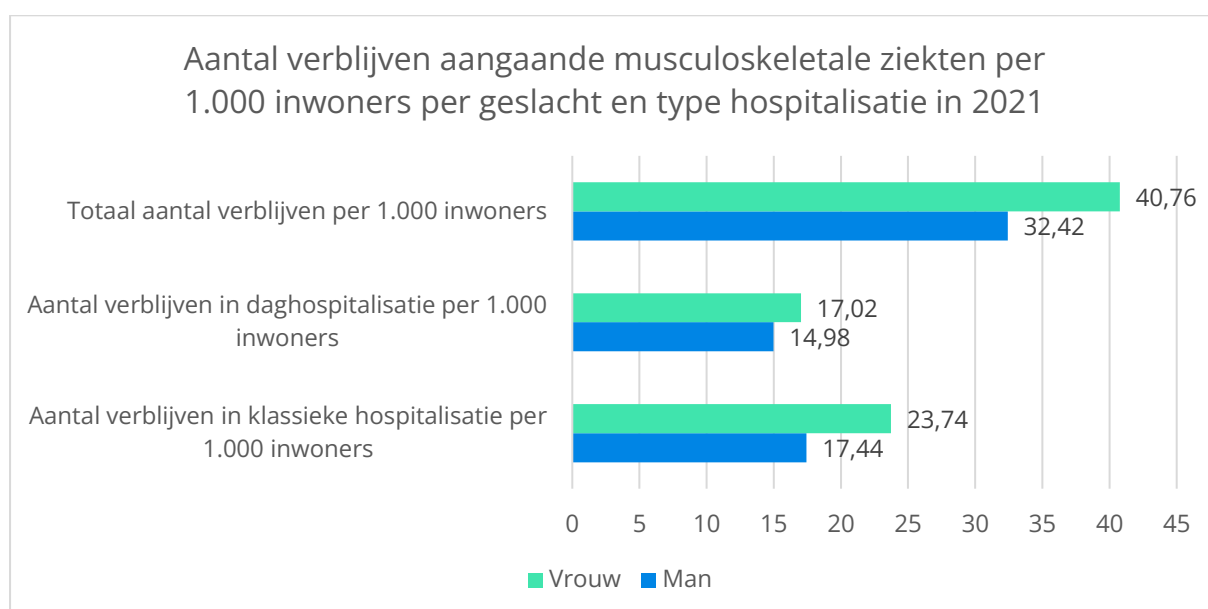

4. Patiëntenkarakteristieken

Het aantal verblijven aangaande ziekten m.b.t. het musculoskeletaal stelsel en bindweefsel bij vrouwen ligt hoger (55%) dan bij mannen (45%).

In onderstaande grafiek wordt het aantal verblijven aangaande ziekten van het musculoskeletaal stelsel en bindweefsel per 1.000 inwoners weergegeven per geslacht en type hospitalisatie.⁷

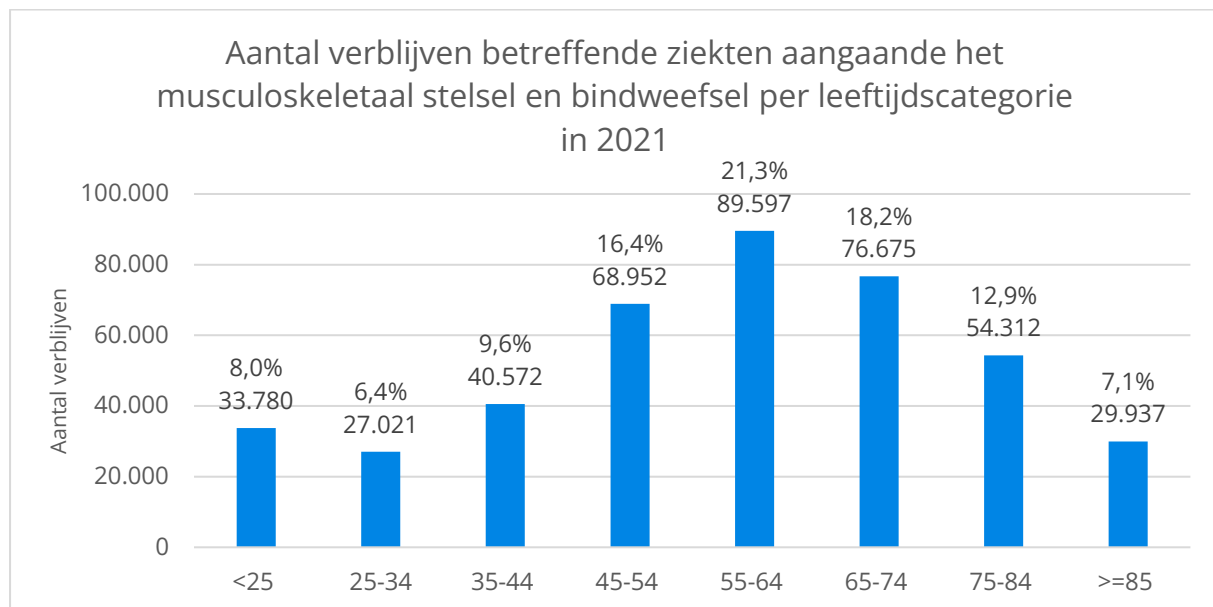

In 2021 tellen we voor verblijven aangaande het musculoskeletaal stelsel en bindweefsel 32,42 hospitalisaties per 1.000 inwoners bij mannen, terwijl het aantal hospitalisaties per

⁷ **NB:** Bij het aantal verblijven werd geen rekening gehouden met de patiënten met domicilie in het buitenland en de patiënten zonder vaste verblijfplaats (de gegevens van Statbel hebben immers enkel betrekking op Belgische inwoners).

1.000 inwoners bij vrouwen 40,76 bedraagt. Het verschil tussen mannen vrouwen uit zich meer bij klassieke hospitalisaties dan bij daghospitalisaties.

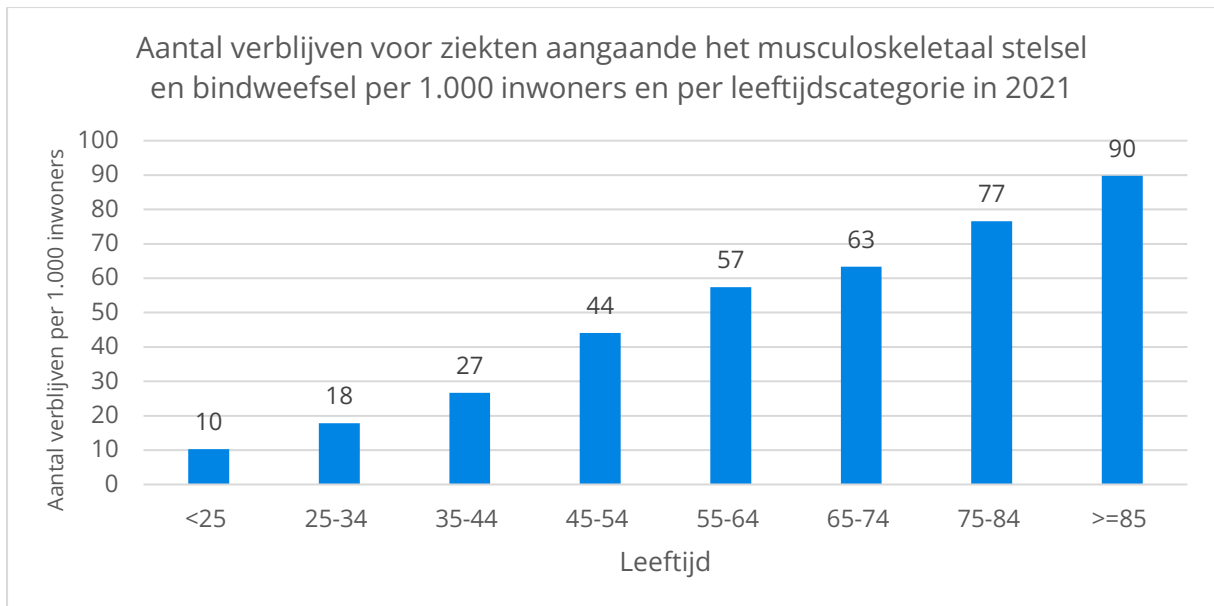
In onderstaande grafiek zien we dat meer dan de helft van de verblijven (55,9%) aangaande het musculoskeletaal stelsel en bindweefsel patiënten betreft tussen 45 en 74 jaar.

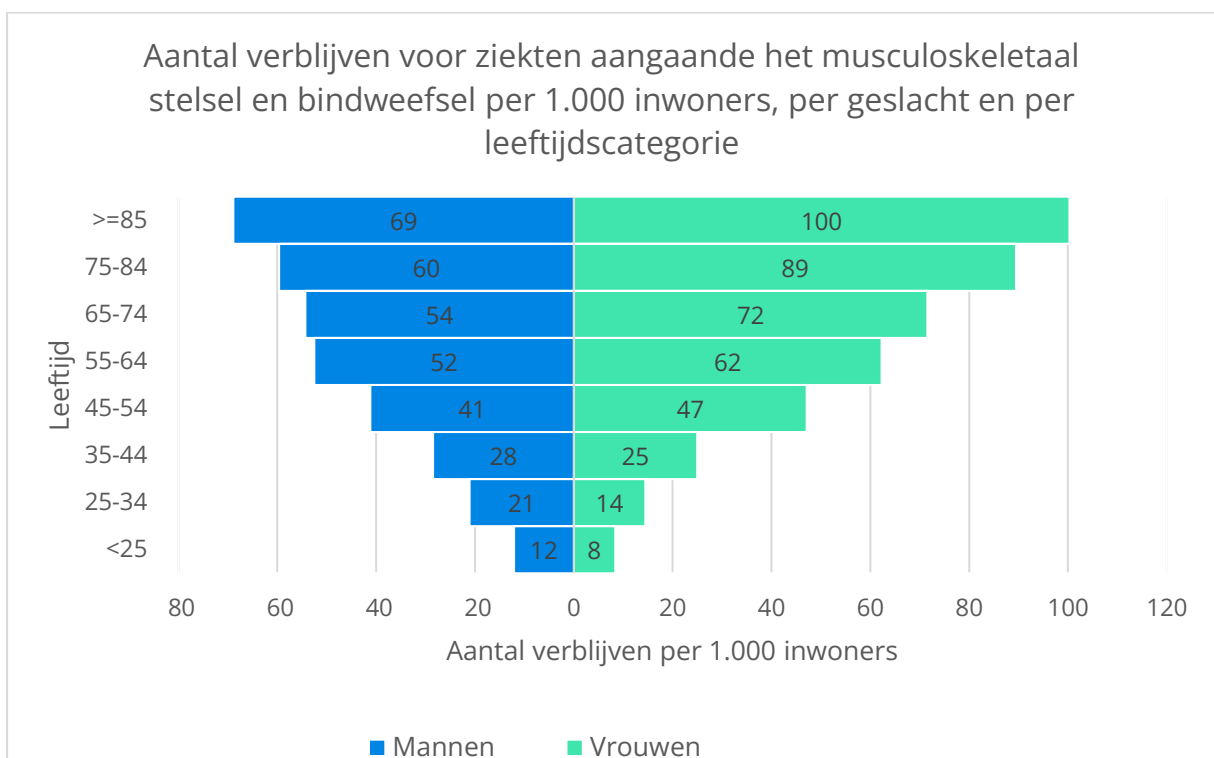
Wanneer we het aantal verblijven echter bestuderen in verhouding met het aantal inwoners per leeftijdscategorie, zien we een opwaartse trend met een toename van het aantal verblijven voor ziekten van het musculoskeletaal stelsel en bindweefsel naargelang de leeftijd van de patiënt stijgt.⁸ Dit aantal stijgt van 10 verblijven per 1.000 inwoners bij personen jonger dan 25 jaar tot 90 verblijven per 1.000 inwoners bij personen van 85 jaar en ouder. Deze cijfers kan men mogelijks verklaren door het feit dat botweefsel een dynamisch weefsel is dat tot de leeftijd van ongeveer 25 jaar wordt opgebouwd.⁹ Vanaf ongeveer 45 jaar begint het botweefsel af te breken. Oestrogenen spelen - naast andere factoren - een rol in het botmetabolisme. Een daling in het oestrogeengehalte tijdens de peri- en postmenopauze resulteert in een hoger risico op osteoporose en botfracturen wat een hogere prevalentie van de ziekenhuisverblijven in de bestudeerde groep bij vrouwen kan verklaren.

⁸ Bij het aantal verblijven werd geen rekening gehouden met de patiënten met domicilie in het buitenland en de patiënten zonder vaste verblijfplaats (de gegevens van Statbel hebben enkel betrekking op Belgische inwoners).

⁹ Bron: https://www.nice-info.be/sites/default/files/2018-11/2018_3_NN_Gezond-eten-zo-kan-het-ook.pdf

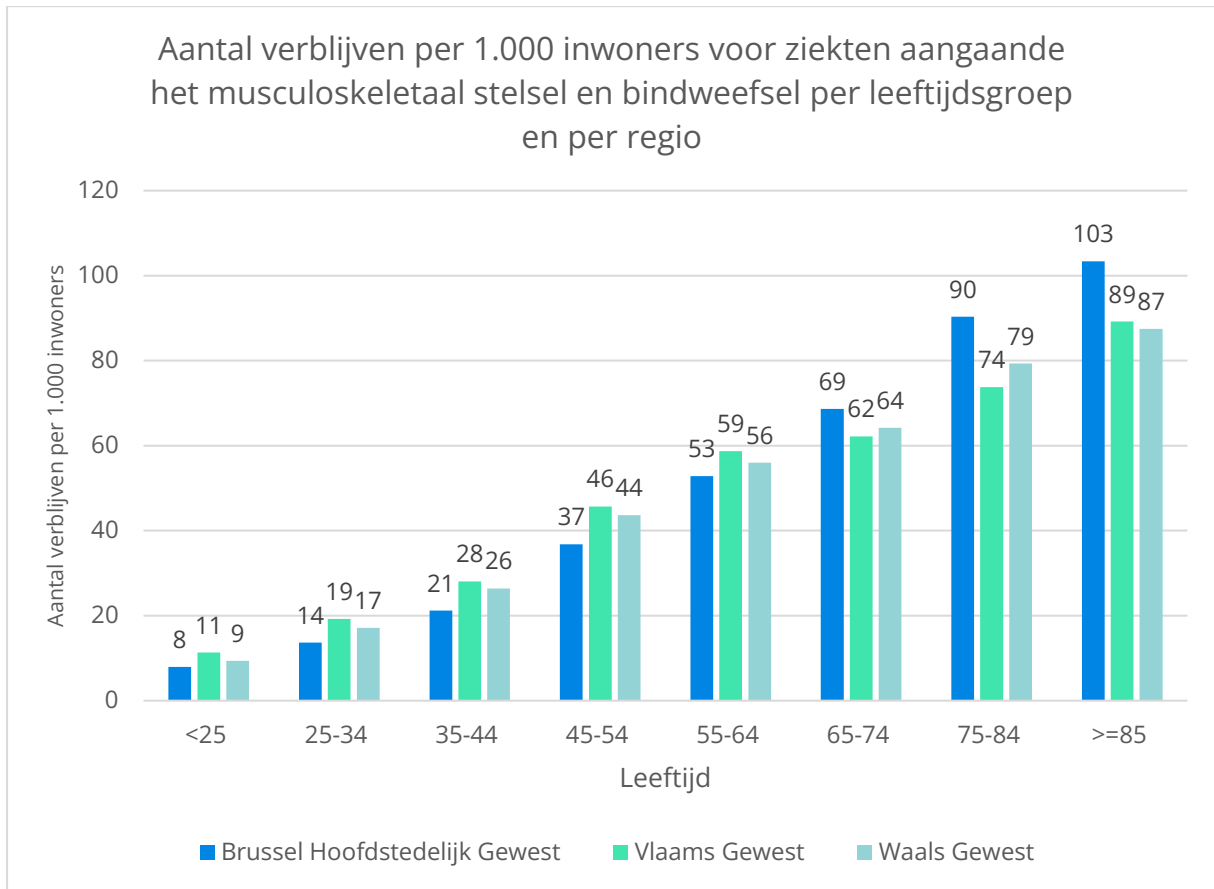
Het aantal verblijven voor ziekten aangaande het musculoskeletaal stelsel en bindweefsel per 1.000 inwoners is vanaf de leeftijd van 45 jaar immers hoger bij vrouwen dan bij mannen.¹⁰ De kloof tussen man en vrouw wordt groter naarmate de leeftijd. Bij personen van 85 jaar en ouder betreft dit 100 verblijven per 1.000 inwoners voor vrouwen en 69 verblijven per 1.000 inwoners voor mannen.

Het aantal verblijven voor ziekten aangaande het musculoskeletaal stelsel en bindweefsel per 1.000 inwoners en per leeftijdscategorie in België vertoont verschillen naargelang het gewest

¹⁰ Bij het aantal verblijven werd geen rekening gehouden met de patiënten met domicilie in het buitenland en de patiënten zonder vaste verblijfplaats (de gegevens van Statbel hebben enkel betrekking op Belgische inwoners).

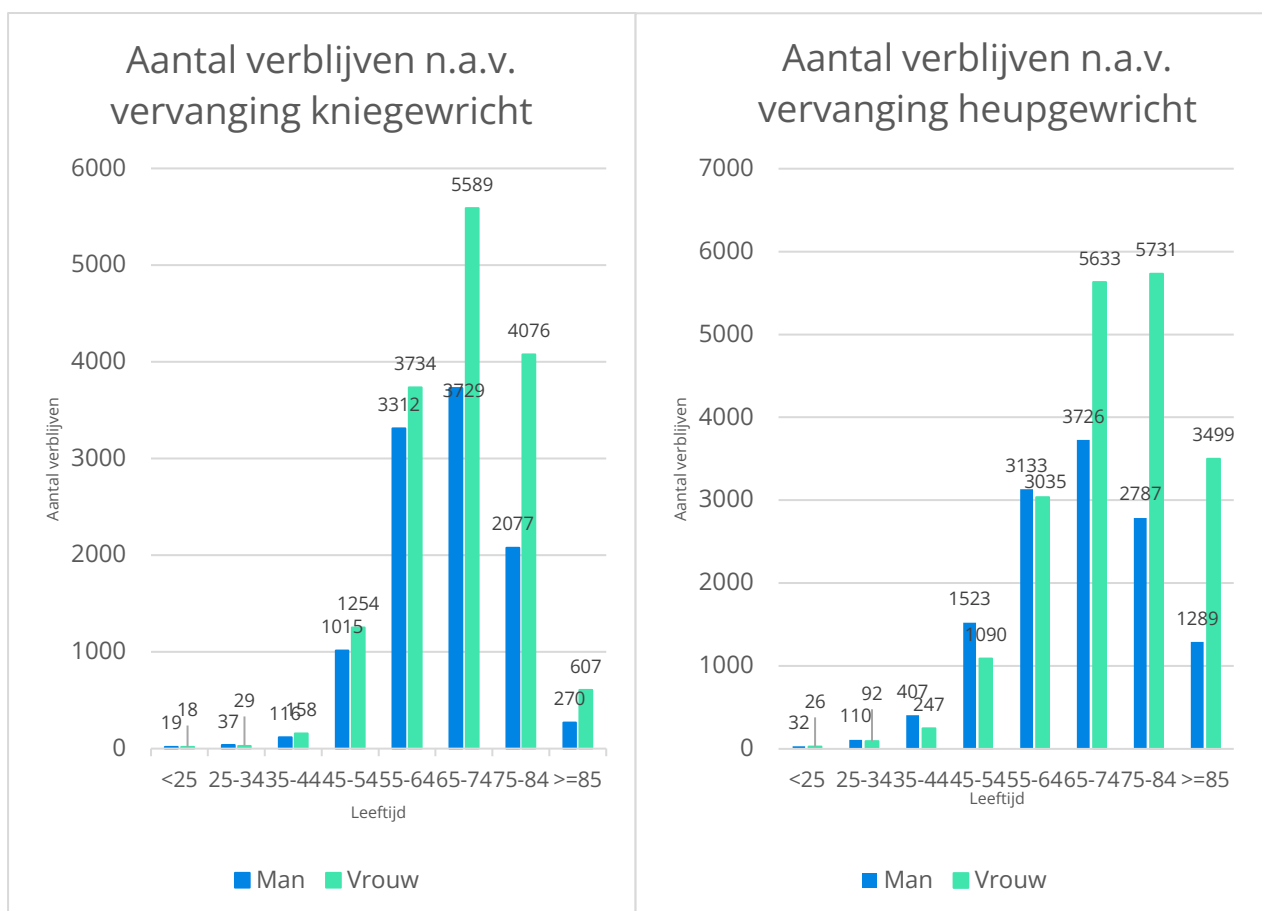
van domicilie van de patiënten. We observeren het hoogst aantal verblijven per 1.000 inwoners in het Vlaams Gewest in de leeftijdscategoriën t.e.m. 64 jaar. Vanaf de leeftijd van 65 jaar stellen we vast dat in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest opvallend meer verblijven per 1.000 inwoners plaatsvinden.

5. Verblijven i.v.m. de vervanging van een knie- en heupgewricht

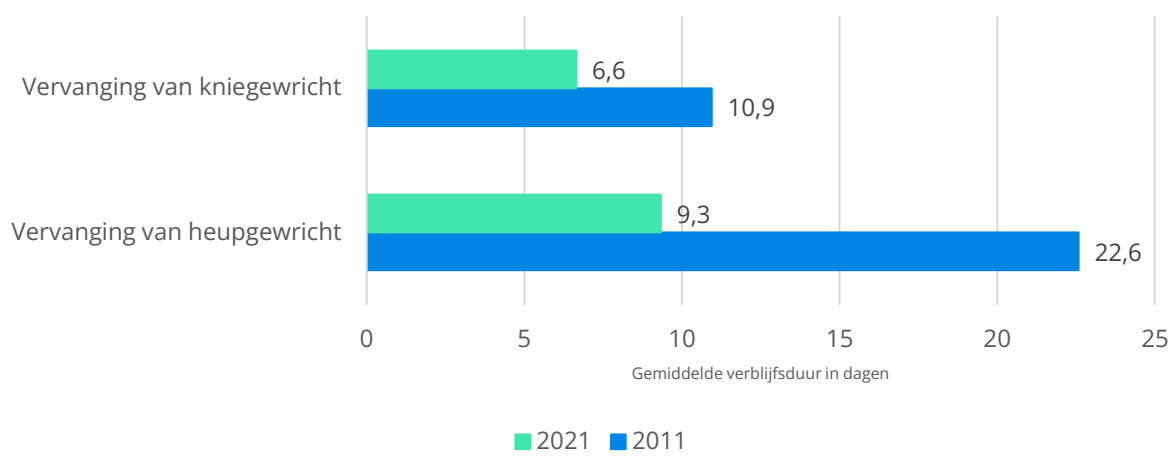
In dit hoofdstuk worden enkele kenmerken van de verblijven in het kader van de vervanging van een knie- en heupgewricht wat meer in detail besproken.

Onderstaande grafiek geeft het aantal verblijven in het kader van knie- en heupprotheses weer per leeftijd en geslacht. Uit deze cijfers kunnen we concluderen dat onder de leeftijd van 45 jaar er slechts sporadisch vervangingen worden gedaan van deze gewrichten. In de volgende leeftijdscategorieën zien we een exponentiële stijging in cijfers zowel bij mannen als bij vrouwen. Vanaf de leeftijd van 65 jaar zet de stijging bij vrouwen zich sterk verder.

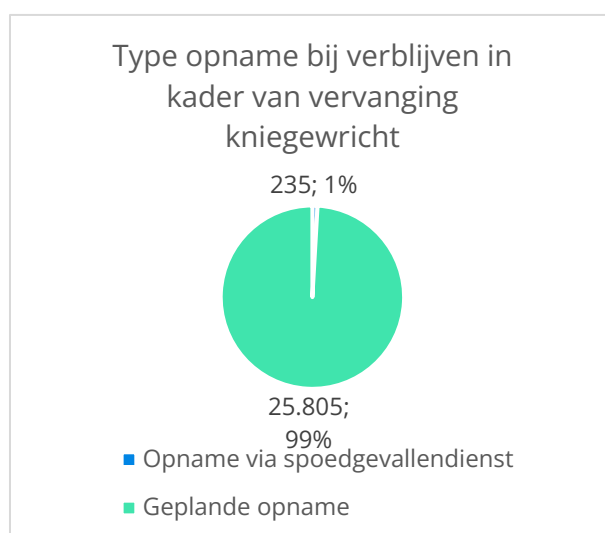
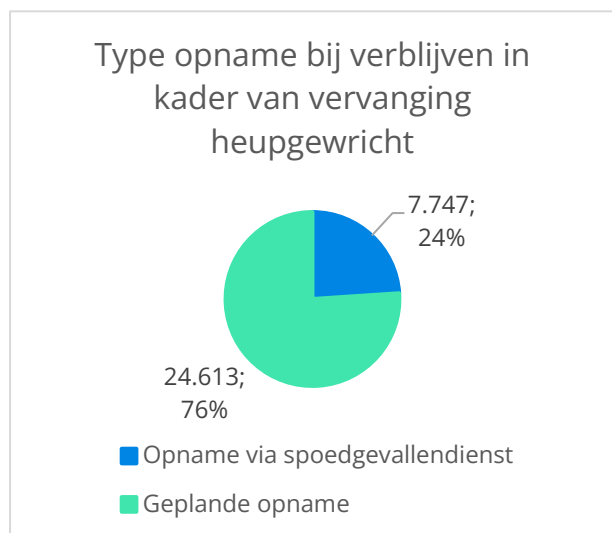

Wanneer we de gemiddelde verblijfsduur in het ziekenhuis bij zowel heup- als knieprotheses bekijken, zien we dat de gemiddelde verblijfsduur in het ziekenhuis de laatste 10 jaar bijna gehalveerd is. Dit is zonder twijfel te wijten aan nieuwe technieken van chirurgie en verdoving, die er voor zorgen dat patiënten veel sneller herstellen van deze ingrepen. Er wordt verwacht dat de verblijfsduur in het ziekenhuis verder zal blijven dalen de komende jaren.

Gemiddelde verblijfsduur in dagen bij de vervanging van een heup en kniegewricht in 2011 en 2021

Het vervangen van een heup- of kniegewricht betreft over het algemeen een geplande ingreep. Bij de heupprothese, kunnen we uit de cijfers wel opmerken dat een kwart van het aantal verblijven voor het plaatsen van een heupprothese via de spoedgevallendienst worden opgenomen. Deze verblijven houden waarschijnlijk verband met een trauma of een val met een fractuur van de heup als gevolg. Voor de knieprothesen is het aantal patiënten opgenomen in het ziekenhuis via de spoedopname te verwaarlozen.

BIJLAGE: Lijst van de APR-DRG's voor ziekten aangaande het musculoskeletaal stelsel en bindweefsel die geselecteerd werden in het kader van dit rapport

Benaming APR-DRG	Type
301 Vervanging van heupgewricht	Chirurgisch
302 Vervanging van kniegewricht	Chirurgisch
303 Dorsale en lumbale arthrodese bij wervelkolomafwijkingen	Chirurgisch
304 Dorsale en lumbale arthrodese behalve bij wervelkolomafwijkingen	Chirurgisch
305 Amputatie van onderste lidmaat behalve tenen	Chirurgisch
308 Herstellen fractuur van heup en femur	Chirurgisch
309 Andere significante chirurgie op heup en femur	Chirurgisch
310 Excisie en decompressie van discus intervertebralis	Chirurgisch
312 Huidgreffe, behalve van hand, voor musculoskeletale en bindweefseldiagnosen	Chirurgisch
313 Procedures op knie en onderbeen, behalve op voet	Chirurgisch
314 Procedures op voet en tenen	Chirurgisch
315 Procedures op schouder, arm en voorarm behalve gewrichtsvervanging	Chirurgisch
316 Procedures op hand en pols	Chirurgisch
317 Procedures op pees, spier en andere weke weefsels	Chirurgisch
320 Andere procedures op musculoskeletaal stelsel en bindweefsel	Chirurgisch
321 Cervicale artrodese en andere procedures op nek/rug, behalve exc./decompr. Wervel	Chirurgisch
322 Vervanging van schouder en elleboog gewricht	Chirurgisch
340 Femurfractuur	Medisch
341 Fractuur van bekken of luxatie van heup	Medisch
342 Fracturen of luxatie, behalve van femur, heup en bekken	Medisch
343 Maligne aandoeningen van musculoskeletaal stelsel en pathologische fracturen hierdoor.	Medisch
344 Osteomyelitis, septische arthritis en andere musculoskeletale infecties	Medisch
346 Stoornissen van bindweefsel	Medisch
347 Andere stoornissen, breuken en letsels van rug en van nek	Medisch
349 Dysfunctie, reactie op en compl. van orthopedisch hulpmiddel of procedure	Medisch
351 Andere diagnosen van musculoskeletaal stelsel en bindweefsel	Medisch